

Мамонов С.О.

Завдання – 2 для дистанційного навчання (04-24 квітня)
Контакти для консультацій тощо: 066 211 1983; 098 472 0678;
email: donsku.org.ua@gmail.com

Інструментознавство
I-композитори, II-ДС, III-МР (групові)

Завершення вивчення теми №4

Тема 4. Група ударних інструментів.

Історична довідка. Загальна класифікація ударних інструментів, характеристика особливостей групи ударних інструментів, використання. Італійське, німецьке, французьке, та англійське написання назв інструментів.

Запитання.

Мембранофони. Характеристика особливостей групи мембранофонів.

- *Литаври.* Діапазон, характер звучання, техніка гри, нюансування. Використання в оркестрі. Навести приклади. Новітні різновиди (Рото-томи).
- *Барабани, їх різновиди.* Відносні діапазони, характер звучання, техніка гри, нюансування. Використання в оркестрі. Навести приклади.

Ідіофони. Характеристика особливостей групи ідіофонів.

Ідіофони дерев'яні з певною висотою та без певної висоти звуку.

- інструментарій, будова інструментів, діапазони, відносні діапазони.
- Характер звучання інструментів у різних діапазонах та регістрах, техніка гри, нюансування.

Ідіофони металеві з певною та без певної висоти звуку.

- Інструментарій. Характеристика особливостей, техніка гри.
- Діапазони, відносні діапазони (регістрові зони), характер звучання, нюансування.

Сучасна трактовка ударних. Використання в оркестрі та інших виконавських складах, особливості нотографії.

Вивчення теми №5

Тема 5. Клавішні, щипкові інструменти симфонічного оркестру інструменти для певного випадку.

Загальна класифікація декоративно-прикрашаючих інструментів, характеристика особливостей групи, її нестабільність, принципи формування та використання. Італійське, німецьке, французьке, та англійське написання назв інструментів.

Запитання.

Арфа - історична довідка, будова інструменту, діапазон, характер звучання у різних регістрах;

- різноманіття техніки гри, різні засоби звуковідтворення, нюансування;
- використання у сольній, ансамблевій та оркестровій практиці. Навести приклади використання арфи, підкреслити емоційно-виразові особливості наведених прикладів;
- сучасна розширена трактовка арфи.

Орган, клавесин, челеста, фортепіано

- історичні довідки;
- особливості конструкцій, техніка гри;
- сучасна трактовка і використання в симфонічному оркестрі.

Інструменти для певного випадку

- додаткові інструменти і групи, що номінально входять до складу основних груп оркестру;
- електро-електронні інструменти;
- народні інструменти тощо;
- особливості застосування в симфонічному оркестрі.

До уваги студентів!

До наступних (після завершення карантину) семінарських занять і модульного контролю **Студенти** кожної з академічних груп пропорційно розподіляють за узгодженням між собою теми для підготовки доповідей по **Одній** з тем з кожного з наведених далі **розділів**. Старости груп до 10 квітня інформують викладача про розподіл тем. Графік звітності буде складений після закінчення карантину.

Звертаю увагу, що вивчення усіх тем є обов'язковим для кожного, а підготовка доповідей є лише складовою індивідуальної звітності!

Теми для доповідей

По розділу Група ударних інструментів

1. Мембранофони з визначеною і не визначеною висотою звучання
2. Ідіофони дерев'яні з певною висотою та без певної висоти звуку
3. Ідіофони металеві з певною та без певної висоти звуку

По розділу Клавійні, щипкові інструменти симфонічного оркестру інструменти для певного випадку.

1. Арфа
2. Орган, клавесин
3. Челеста, фортепіано
4. Інструменти для певного випадку

Література

1. Андреева Е. Ударные инструменты современного симфонического оркестра. – К.: Музична Україна, 1990
2. Денисов Э. В. Ударные инструменты в современном оркестре. – М.: Советский композитор, 1982
3. Дмитриев Г. Ударные инструменты: трактовка и современное состояние. – М., 1991
4. Дубинец Е. Знаки звуков. О современной музыкальной нотации. – К.: «Гамаюн», 1999
5. Дудка Ф. Основы нотной графики. – К.: «Музична Україна», 1977.
6. Котонський В. Ударні інструменти в сучасному оркестрі. Переклад з польської Л. Грабовського. – К.: Музична Україна, 1971
7. Модр А. Музыкальные инструменты. – М., 1959
8. Рогаль-Левицкий Дм. Современный оркестр. Т.т. 1 – 4. – М., 1953 – 1956.

9. Чулаки М. Инструменты симфонического оркестра. – М., 1983 (4-е издание).
- 10.Полтарева В. Арфа
- 11.Интернет-ресурси за власним вибором

Сучасні композиторські стилі і техніки (СКСТ)

I-маг/композитори (групові)

Тема 9. Музичний авангард

Запитання:

- різноманіття проявлень музичного авангардизму;
- авангард 20-40 років (Ф. Бузоні, А. Казелла, Е. Саті, Ф. Пуленк, Д. Мійо та інші композитори);
- авангард другої половини ХХ століття (К. Штокгаузен, Е. Варез, П. Булез, Д. Кейдж та інші композитори);
- характеристика індивідуальних стильових ознак творчості О. Мессіана (стилістичне і технологічне різноманіття);
- особливості авангардних проявлень в творчості композиторів близького зарубіжжя;
- авангардизм в українській музиці.

Тема 10. Полістилістика як прояв нової плуралістичної музичної свідомості

Запитання:

- полістилістичні тенденції в сучасній музиці і різні рівні їх проявлень, складності класифікації;
- принципи цитування і його різновиди;
- принципи алюзії та її різновиди;
- відхід від сприйняття стилю як “стерильного” явища;
- музичний еkleктизм.

Тема: О.Мессіан – композитор і теоретик

Запитання:

- стильові особливості творчості.
- технологічні аспекти творчого методу.
- “Неоімпресіонізм” композитора.
- особливості відтворення принципу остинатності.
- теоретичні праці композитора.

До уваги студентів!

До наступних (після завершення карантину) семінарських занять і модульного контролю **Студенти** розподіляють за узгодженням між собою вище наведені теми для підготовки доповідей. Староста групи до 10 квітня інформує викладача про розподіл тем. Графік звітності буде складений після закінчення карантину.

Звертаю увагу, що вивчення усіх тем є обов’язковим для кожного, а підготовка доповідей є лише складовою індивідуальної звітності!

Література

1. Когоутек Ц. Техніка композиції в музиці ХХ століття. – М., 1976
2. Сборник научных работ “Современное искусство музыкальной композиции”. – М., 1989
3. Теория современной композиции. / отв. ред. В.С. Ценова. М.: Музыка, 2005. – 615 с.
4. Екимовский В. Оливье Мессиа. Жизнь и творчество. – М., 1987
5. Житомирский Д., Леонтьева О., Мяло К. Западный музыкальный авангард после второй мировой войны. – М., 1989
6. Федоров В. Инструментальные произведения К. Пендерецкого начала 60-х годов. // Проблемы музыки ХХ века. – Горький, 1977
7. Энтелис Л. Встреча с современной польской музыкой. – Л., 1979
8. Задерацкий В. Сонористическое воплощение принципа остиности в творчестве О. Мессиа. // Проблемы музыкальной науки. Вып.6 – М., 1985
9. Интернет-ресурси за власним вибором

Інструментування.

III-ІТФ (індивідуальні)

До уваги студентів! Письмові роботи (фото або в електронному вигляді) з інструментування по Ракову для МСО (№№ 25, 28 для тих, хто ще не звітував за даним завданням), для МСО з трубами (№№ 33, 34) та Мідної духової групи (№20) надсилати для перевірки на мої контакти: **Вайбер - 066 211 1983; email: donsku.org.ua@gmail.com**

Тема Група мідних духових інструментів:

- роль в оркестрі, варіанти складів в залежності від виду оркестру;
- особливості викладення фактурних елементів, функціональне використання;
- особливості викладення гармонії;
- особливості з'єднання з іншими групами у мелодії, гармонії, поліфонії;

Практична робота:

1. Розв'язання задачі на групу мідних духових інструментів симфонічного оркестру.
М. Раков, Задача №20.

Аналітична робота:

1. Виразна і формоутворююча роль малих і великих tutti мідних;
2. Функціональне призначення мідних;
3. Прийоми зміни тембру як засіб досягнення нової виразності;
4. Солуючі тембри мідних;
5. Додаткові партії мідних в оркестрі;
6. Епізодичне використання вагнеровських інструментів та саксгорнів;
7. Сучасна розширена трактовка.

Матеріал для аналізу (роль мідних)

Вагнер Р. Увертюра до опери «Тангейзер»

Равель М. Катакомби (з «Картинок з виставки» М. Мусоргського)
Римський-Корсаков М. Іспанське капричіо
Лятошинський Б. Симфонія №3 (фрагменти)
Шостакович Д. Симфонії 5, 7 (фрагменти)

Група ударних інструментів:

- роль і функціональне використання в оркестрі;
- ідіофони та мембранофони;
- з визначеною, не визначеною та відносною висотою звучання;
- засоби звуковидобування та прийоми гри;
- сучасна трактовка та графічне відображення інструментарію, прийомів гри та звуковидобування.

Практична робота

Здійснюється при виконанні письмових робіт з інструментування.

Аналітична робота

Здійснюється при виконанні аналізу творів для Малого та Великого симфонічних оркестрів (роль і функції в оркестрі)

Група декоративно-прикрашаючих інструментів та інструменти завипадком (додаткові інструменти і групи):

- огляд (вибірково):
- функціональне використання (практичний та історично-стилістичний аспект) і роль в оркестрі;
- сучасна розширена трактовка деяких інструментів.

Практична робота

Здійснюється при виконанні письмових робіт з інструментування.

Аналітична робота

Здійснюється при виконанні аналізу творів для Малого та Великого симфонічних оркестрів (роль і функції в оркестрі)

Література:

Зряковский Н. Общий курс инструментоведения (симфонический оркестр и партитура). – М., 1979.

1. Клебанов Д. Искусство инструментовки. Киев.: Музична Україна, 1972.
2. Раков Н. Практический курс инструментовки: Учебник для композиторских факультетов муз. ВУЗов. – М.: Музыка, 1985.
3. Римский-Корсаков Н. А. Основы оркестровки. С партитурными образцами из собственных сочинений. В 2-х томах. – М. – Л.: Музгиз, 1946.

**Читання партитур.
І-ДС/маг, ІІ, ІУ-ДС
(4 студенти), інд. заняття**

Виконання на ф-но симфонічних партитур за індивідуальними завданнями, визначеними напередодні за рекомендованим списком. За консультаціями звертатися за моїми контактами: **066 211 1983; 098 472 0678.**

emeil: donsku.org.ua@gmail.com